

ΟΡΟΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΛΕΞΕΩΝ

Οι όροι αποδοχής λέξεων δημοσιεύονται όπως διαμορφώθηκαν από τον Όμιλο Σκραμπλ Καστοριάς (2006) και μεταγενέστερες αποφάσεις του Δ.Σ. της ΠΕΣ και των Γ.Σ. των Συλλόγων – Μελών της Π.Ε.Σ.

A. ΓΕΝΙΚΑ

Δεκτές είναι μόνον οι λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας που υπάρχουν στα ισχύοντα βοηθήματα τα οποία είναι τα εξής:

1. «Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής» Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη.
2. «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» Γ. Μπαμπινιώτη, 1998, Β΄ Έκδοση, επανέκδοση 2005 (**μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία**).
3. «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» Γ. Μπαμπινιώτη, 2012, Δ΄ Έκδοση, όλα τα επιπλέον λήμματα (**μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία**).
4. «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» Γ. Μπαμπινιώτη, 2019, Ε΄ Έκδοση, όλα τα επιπλέον λήμματα (**μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία**).
5. «2γράμματες και 3γράμματες λέξεις Νέων Ελληνικών», Όμιλος Σκραμπλ Καστοριάς, 2006, και οι παράγωγοι τύποι από την κλίση τους
6. «Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας» Ακαδημία Αθηνών, Α΄ Έκδοση, 2014.
7. «Λεξικό για το Σχολείο & το Γραφείο» Γ. Μπαμπινιώτη, Γ΄ Έκδοση, 2012.

Δεν είναι δεκτές οι λέξεις που περιέχονται σε πλαίσια (επεξηγήσεις – σχόλια) και σε αγκύλες – εισαγωγικά, που αναφέρονται στην ετυμολογία των λέξεων ή σε παλαιότερη χρήση – γραφή τους.

Δεν είναι δεκτές οι λέξεις, καθώς και οι παραγόμενοι από αυτές τύποι, που περιλαμβάνονται:

- α) στο ΛΝΕΓ, στους πίνακες «Λέξεις με προβλήματα ορθογραφίας» και «Ορθογραφία νεότερων ξένων λέξεων» και
- β) στο ΛΣΓ, στους Πίνακες Ορθογραφικών Παραλλαγών (Παράρτημα Λεξικού), εφόσον δεν συναντώνται πουθενά αλλού στα αποδεκτά βοηθήματα.

Δεν είναι δεκτές οι λέξεις οι οποίες μαρτυρούνται μόνο ως εσφαλμένες στα αποδεκτά βοηθήματα, είτε είναι γραμμένες με έντονα τυπογραφικά στοιχεία είτε με μη έντονα.

Σημ. Για να γίνει αποδεκτή λέξη, θα πρέπει να υποστηρίζεται τουλάχιστον από ένα από τα παραπάνω βοηθήματα. Άλλως, δεν είναι αποδεκτή.

Βοηθήματα τα οποία ισχύουν και χρησιμοποιούνται για την συζήτηση ενστάσεων και υπάρχουν σε όλα τα επίσημα παιχνίδια είναι τα εξής:

- α. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική γραμματική της δημοτικής» του Μ. Τριανταφυλλίδη κ.ά., έτος τελευταίας έκδοσης από το ΙΝΣ 1978 (ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΣΒ 1941 με διορθώσεις).

β. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική Γραμματική, Αναπροσαρμογή της Μικρής Νεοελληνικής Γραμματικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη», έτος τελευταίας έκδοσης από το ΙΝΣ 2019.

γ. Η «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους» Γ. Μπαμπινιώτη, 2017.

δ. Η σχολική «Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής» του Μιχ. Οικονόμου (αποκλειστικά για αρχαιοκλίτα ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα) και μόνον εάν για την κλίση τους δεν βοηθά η νεοελληνική γραμματική και τα αποδεκτά βοηθήματα). Για τα αρχαιοκλίτα ρήματα βλ. παρακάτω ΟΡΟΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ Ε1. Οι λόγοι τύποι των ονομάτων γίνονται αποδεκτοί μόνο στις πτώσεις που αναφέρονται στα βοηθήματα που ισχύουν.

Όλες οι γραμματικές αναφορές των κανονισμών υπερισχύουν έναντι της οποιασδήποτε αναφερόμενης ως αποδεκτής γραμματικής σε περίπτωση αντίθεσης μεταξύ τους.

Στα αποδεκτά βοηθήματα συμπεριλαμβάνονται και οι πάσης φύσεως γνωμοδοτήσεις, από τα συνεργαζόμενα λεξικογραφικά κέντρα, από τις επιτροπές (α' και β' φάσης), καθώς και από το Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας της ΠΕΣ. Οι γνωμοδοτήσεις αποσαφηνίζουν ερμηνευτικά κενά των αποδεκτών μας λεξικών και διορθώνουν τυχόν λανθασμένους κλιτικούς τύπους που προκύπτουν από αυτά. Κατά συνέπεια, η ετυμολογία των λεξικογραφικών κέντρων, των τριμελών επιτροπών (α' και β' φάσης) και του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας της ΠΕΣ κατισχύει των ιδίων των λεξικών, σε περίπτωση ασάφειας σε αυτά ή ακόμη και καταγραφής σε αυτά τυχόν λανθασμένου κλιτικού υποδείγματος. Μεταγενέστερη γνωμοδότηση, προερχόμενη από ένα εκ των συνεργαζόμενων λεξικογραφικών κέντρων, αίρει προγενέστερη των τριμελών επιτροπών (α' και β' φάσης) καθώς και του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας της Π.Ε.Σ., εφόσον υπάρχει – έστω και εν μέρει – διάσταση μεταξύ τους.

Στα αποδεκτά βοηθήματα συμπεριλαμβάνεται και το www.greekscrabble.com

B. ΔΕΚΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Για να γίνει δεκτή μία λέξη δεν είναι υποχρεωτική η ερμηνεία της από τον παίκτη. Είναι δεκτά:

1. Τα υποκοριστικά και μεγεθυντικά μόνο αν υπάρχουν αυτούσια στα ισχύοντα λεξικά.
2. Οι λέξεις της καθομιλουμένης, αργκό ή διαλέκτων μόνο όταν υπάρχουν στα βοηθήματα.
3. Όλα τα ρήματα ανεξαιρέτως με το πρόθεμα «ξανα-». Ειδικά για όσα ρήματα αρχίζουν από «α-» είναι δεκτοί οι σύνθετοι τύποι και με ένα «α» και με δύο «α» (ΞΑΝΑΡΧΙΖΩ και ΞΑΝΑΑΡΧΙΖΩ), εκτός από ρήματα τα οποία αρχίζουν από «α-» και τονίζονται στον ενεστώτα σε αυτό το «α-» (π.χ. ΑΓΩ κλπ.) και εκτός από ρήματα που αρχίζουν στον ενεστώτα από «αι-» (π.χ. ΑΙΡΩ, ΑΙΝΩ, ΑΙΤΟΥΜΑΙ κλπ.), στα οποία είναι δεκτοί μόνον οι τύποι με δύο «α» (δηλαδή ναι στα ΞΑΝΑΑΓΩ, ΞΑΝΑΑΙΡΩ, ΞΑΝΑΑΙΝΩ, ΞΑΝΑΑΙΤΟΥΜΑΙ, όχι στα ΞΑΝΑΓΩ, ΞΑΝΑΙΡΩ, ΞΑΝΑΙΝΩ, ΞΑΝΑΙΤΟΥΜΑΙ). Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση του προθέματος «ξανα-» σε ρήματα που αρχίζουν από «πρωτο-», από «ματα-» και από «επαν(α)-» (όταν βέβαια η προσθήκη του προθέματος «επαν(α)-» προσδίδει χαρακτήρα επανάληψης), καθώς και σε ρηματικούς τύπους αρχαιοκλιτών ρημάτων, των οποίων η κλίση δεν βρίσκεται

μέσα στην αποδεκτή νεοελληνική γραμματική. Αποδεκτοί οι κλιτικοί τύποι του ρήματος «ξαναεπαναλαμβάνω» που υπάρχει αυτούσιο στο λεξικό Μπαμπινιώτη. Επιτρέπεται η τοποθέτηση του προθέματος «ξανα-» σε ρήματα που αρχίζουν από «επαν(α)-» και δεν έχουν χαρακτήρα επανάληψης, π.χ. επαναστατώ, επανδρώνω, επαναπαύομαι, επανακάμπτω κ.ά.

4. Τα ρήματα από «ξε-» γίνονται δεκτά μόνο εάν βρεθούν αυτούσια στα βοηθήματα
5. Τα επιρρήματα σε –ως επίσης μόνο όταν αναφέρονται αυτούσια στα λεξικά-βοηθήματα.
6. Τα παραθετικά των επιθέτων είναι αποδεκτά εφόσον δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς της γραμματικής Τριανταφυλλίδη (ύλη, χρώμα, μη μεταβαλλόμενη κατάσταση) π.χ. ΞΥΛΙΝΟΤΕΡΟΣ, ΚΟΚΚΙΝΟΤΕΡΗ, ΤΡΕΛΟΤΑΤΟ). Επίσης είναι δεκτά με την ισχύουσα γραφή της γραμματικής: ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΣ, ΣΥΧΝΟΤΑΤΟΣ και όχι ΣΥΧΝΩΤΕΡΟΣ, ΣΥΧΝΩΤΑΤΟΣ. Εξαιρείται το επίθετο ΝΕΟΤΕΡΟΣ, το οποίο στο Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών λημματογραφείται με διπλή ορθογραφία (κ. λόγ. ΝΕΩΤΕΡΟΣ).
7. Όλες ανεξαιρέτως οι ξενικές άκλιτες λέξεις (π.χ. ΓΚΟΛ, ΜΠΑΡ, ΑΣΑΝΣΕΡ κλπ.). Όλες οι λέξεις που προέρχονται από το αγγλικό γερούνδιο είναι αποδεκτές και στους δύο τύπους, σε –ΙΓΚ και σε –ΙΝΓΚ (ΖΑΠΙΓΚ, ΖΑΠΙΝΓΚ, ΠΑΡΚΙΓΚ, ΠΑΡΚΙΝΓΚ κλπ.)
8. Είναι δεκτές οι λέξεις οι οποίες προκύπτουν από τον αριθμητικό πίνακα του λεξικού Μπαμπινιώτη, εφόσον αυτές σχηματίζουν λήμμα το οποίο δεν αντικρούει στη λογική. π.χ. δεκτή η ΔΕΚΑΩΡΟΦΟΣ (δέκα + όροφος), μη δεκτή η ΗΜΙΔΥΜΟΣ (ημί + δύμος).
9. Τα προπαροξύτονα ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά με καταληκτικό επίθημα -σιμο, -ξιμο, -ψιμο (π.χ. πλύσιμο, τρέξιμο, σκύψιμο) σχηματίζουν τη γενική ενικού μόνο σε -ίματος (π.χ. πλυσίματος, τρεξίματος, σκυψίματος).

Γ. ΜΗ ΔΕΚΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Δεν είναι δεκτές λέξεις:

1. όλα οι λέξεις που γράφονται, σύμφωνα με τα βοηθήματα, με αρχικό κεφαλαίο.
2. τα αρχαία αριθμητικά (λ.χ. ιγ, κδ)
3. τα αρκτικόλεξα, οι συντμήσεις, οι λέξεις με απόστροφο και οι αχώριστες με παύλα λέξεις
4. οι ξενικοί άκλιτοι τύποι που υπάρχουν ως μία λέξη και απαρτίζονται από δύο ή περισσότερους τύπους. π.χ. ΕΡ ΚΟΝΤΙΣΙΟΝ, ΖΙΠ ΚΙΛΟΤ. Αντιθέτως, είναι δεκτοί όταν δίδονται ως μια λέξη π.χ. ΠΙΚΝΙΚ ή όταν είναι ηχομιμητικά (είτε ξενικά, είτε όχι), λ.χ. ΖΙΚ ΖΑΚ.
5. τα εθνικά, εάν δεν υπάρχουν ως λέξεις με μικρό αρχικό γράμμα, παρ' ότι σήμερα γράφονται από πολλούς με μικρό όταν έχουν θέση επιθέτου, π.χ. ιταλός γιατρός.
6. δεν είναι αποδεκτή σε οποιοδήποτε φάση του αγώνα η τοποθέτηση στο ταμπλό μονογράμματος λέξεων

Δ. ΤΥΠΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Είναι αποδεκτή η (προαιρετική) αύξηση των παρελθοντικών χρόνων, ακόμη κι όταν δεν τονίζεται (ΔΡΟΣΙΣΑ και ΕΔΡΟΣΙΣΑ). Επίσης είναι δεκτό το ευφωνικό ε στο τρίτο πληθ. πρόσωπο του ενεστώτα (ΔΕΝΟΥΝ-ΔΕΝΟΥΝΕ, ΔΡΟΣΙΖΟΥΝ-ΔΡΟΣΙΖΟΥΝΕ), όπως και των παρελθοντικών χρόνων (ΔΡΟΣΙΖΑΝ-ΔΡΟΣΙΖΑΝΕ, ΔΡΟΣΙΣΑΝ-ΔΡΟΣΙΣΑΝΕ, ΔΡΟΣΙΣΟΥΝ-ΔΡΟΣΙΣΟΥΝΕ). Έτσι, όταν το ρήμα δέχεται αύξηση «ε», έχουμε 4 δεκτούς τύπους στο 3ο πληθ. πρόσωπο της οριστικής του αορίστου και του παρατατικού: ΕΔΕΣΑΝ, ΔΕΣΑΝ, ΔΕΣΑΝΕ και ΕΔΕΣΑΝΕ. – ΕΔΕΝΑΝ, ΔΕΝΑΝ, ΔΕΝΑΝΕ και ΕΔΕΝΑΝΕ – ΔΡΟΣΙΣΑΝ, ΕΔΡΟΣΙΣΑΝ, ΔΡΟΣΙΣΑΝΕ και ΕΔΡΟΣΙΣΑΝΕ – ΔΡΟΣΙΖΑΝ, ΕΔΡΟΣΙΖΑΝ, ΔΡΟΣΙΖΑΝΕ και ΕΔΡΟΣΙΖΑΝΕ.

2. Για τα σύνθετα ρήματα που παίρνουν εσωτερική εμφανή αύξηση, ακολουθούνται οι συστάσεις των βοηθημάτων, δηλ.: Ο παρατατικός «ακολουθεί» τον αόριστο, δηλ. εάν το ρήμα παίρνει εσωτερική εμφανή αύξηση στον αόριστο, τότε παίρνει υποχρεωτικά και στον παρατατικό (ΕΜΠΝΕΩ - ΕΝΕΠΝΕΥΣΑ - ΕΝΕΠΝΕΑ), εκτός εάν τα βοηθήματα ορίζουν ρητώς διαφορετικά (π.χ. ΔΙΑΤΕΛΩ - ΔΙΑΤΕΛΕΣΑ & ΔΙΑΤΕΛΕΣΑ - ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΑ, ΑΠΟΣΠΩ - ΑΠΕΣΠΑΣΑ - ΑΠΟΣΠΟΥΣΑ, ΔΙΑΡΚΩ - ΔΙΗΡΚΕΣΑ - ΔΙΑΡΚΟΥΣΑ, ΕΠΙΔΡΩ - ΕΠΕΔΡΑΣΑ – ΕΠΙΔΡΟΥΣΑ κλπ.).

Το αντίστοιχο ισχύει όταν δεν παίρνει εσωτερική εμφανή αύξηση ή όταν έχει διπλούς τύπους, με και χωρίς εσωτερική εμφανή αύξηση. ΔΙΑΛΥΣΑ-ΔΙΑΛΥΑ, ΔΙΕΛΥΣΑ-ΔΙΕΛΥΑ.

Είναι προφανές ότι εάν το ρήμα παίρνει εσωτερική εμφανή αύξηση (είτε τονισμένη, είτε ατόνιστη), δεν παίρνει και δεύτερη από μπροστά: ΔΙΕΡΡΕΥΣΑ, ΔΙΕΡΡΕΑ. Όχι όμως ΕΔΙΕΡΡΕΥΣΑ, ΕΔΙΕΡΡΕΑ. Ναι το ΔΙΕΛΥΣΑ, όχι όμως το ΕΔΙΕΛΥΣΑ. Δεκτό βέβαια το ΕΔΙΑΛΥΣΑ.

Δεν είναι αποδεκτή η άτονη εσωτερική εμφανής αύξηση στα σύνθετα και εμπρόθετα ρήματα. Δεκτά τα ΠΑΡΑΕΦΑΓΑ, ΠΟΛΥΗΘΕΛΕΣ, ΚΑΛΟΕΒΛΕΠΑΝ, όχι τα ΠΑΡΑΕΦΑΓΑΜΕ, ΠΟΛΥΕΘΕΛΑΤΕ, ΚΑΛΟΕΒΛΕΠΑΝΕ. Δεκτά επίσης τα ΠΑΡΑΦΑΓΑΜΕ, ΠΟΛΥΘΕΛΑΤΕ, ΚΑΛΟΒΛΕΠΑΝΕ, δεκτά και τα ΕΠΑΡΑΦΑΓΑΜΕ, ΕΠΟΛΥΘΕΛΑΤΕ, ΕΚΑΛΟΒΛΕΠΑΝΕ. Δεκτά βέβαια και τα ΞΑΝΑΕΔΩΣΑΤΕ, ΞΑΝΑΕΔΡΟΣΙΖΑ, ΞΑΝΑΕΠΟΤΙΣΕΣ, ΞΑΝΑΕΦΥΣΗΞΑΝ, ΞΑΝΑΕΘΕΣΑΜΕ, διότι όλοι οι αποδεκτοί ρηματικοί τύποι επιδέχονται το ξανά από μπροστά χωρίς την παραμικρή αλλοίωσή τους - εκτός βέβαια των εξαιρέσεων που περιγράφονται στο κεφάλαιο Β (ΔΕΚΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ), στην παράγραφο 3.

Δεν θεωρείται εσωτερική εμφανής αύξηση η συνηρημένη κρυφή αύξηση. Δεκτά τα ΕΔΙΑΛΥΣΑ, ΕΚΑΚΟΠΕΣΑ, ΕΞΑΝΑΦΕΡΑ, ΕΠΑΡΑΛΥΣΑ, όχι το ΕΠΑΡΕΛΥΣΑ,

Διευκρινίζεται ότι πολλοί ρηματικοί τύποι εμπεριέχουν εμφανή αύξηση (π.χ. ΕΙΔΑ, ΕΙΠΑ, ΕΙΧΑ, ΗΒΡΑ, ΗΓΑ, ΗΘΑ, ΗΡΑ, ΗΡΘΑ, ΗΜΟΥΝ, ΗΠΙΑ, ΗΧΘΗΝ, ΗΨΑ, ΥΠΗΡΞΑ κ.ά.). Δεκτά τα ΚΑΛΟΕΙΔΑ, ΚΑΛΟΔΑ, ΕΚΑΛΟΔΑ, όχι το ΕΚΑΛΟΕΙΔΑ. Δεκτά τα ΞΑΝΑΗΠΙΑ, ΞΑΝΑΠΙΑ, ΕΞΑΝΑΠΙΑ, όχι το ΕΞΑΝΑΗΠΙΑ. Εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι δεν είναι αποδεκτά και τα ΕΣΥΝΗΨΑ, ΕΠΡΟΕΙΠΑ, ΕΚΑΤΕΙΧΑ, ΕΠΑΡΗΧΘΗΝ.

Γενικά, δεν είναι αποδεκτή η διπλή αύξηση των παρελθοντικών χρόνων. Δεκτά τα ΕΔΩΣΑ, ΞΑΝΑΕΔΩΣΑ, ΞΑΝΑΔΩΣΑ, ΕΞΑΝΑΔΩΣΑ, όχι το ΕΞΑΝΑΕΔΩΣΑ. Δεκτά τα ΕΔΩΣΑΜΕ, ΞΑΝΑΕΔΩΣΑΜΕ, ΞΑΝΑΔΩΣΑΜΕ, ΕΞΑΝΑΔΩΣΑΜΕ, όχι το ΕΞΑΝΑΕΔΩΣΑΜΕ. Δεκτά τα ΠΡΟΕΒΛΕΨΑ, ΕΠΡΟΒΛΕΨΑ, όχι το ΕΠΡΟΕΒΛΕΨΑ.

3. Είναι δεκτοί οι τύποι παθητικής φωνής των ρημάτων, μόνον όταν δίνονται σε ένα τουλάχιστον βοήθημα: ΠΑΙΧΤΗΚΑ και ΠΑΙΧΘΗΚΑ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΚΑ και ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΘΗΚΑ. Ομοίως για το απαρέμφατο και, φυσικά, για την υποτακτική αορίστου: ΠΑΙΧΤΕΙ και ΠΑΙΧΘΕΙ, ΠΑΙΧΤΟΥΝ(Ε) και ΠΑΙΧΘΟΥΝ(Ε).

4. Είναι δεκτός ο παρατατικός με κατάληξη –αγα, σε ρήματα β' συζυγίας με διπλή κατάληξη –άω & -ώ (συνηρημένα) ακόμη και σε αυτά που αναφέρεται ότι έχουν λόγια προέλευση. Δηλαδή είναι δεκτό το ΑΓΑΠΑΓΑ κατά το ΑΓΑΠΑΩ - ΑΓΑΠΩ. Εξαιρούνται τα δισύλλαβα ΔΡΑΩ, ΖΑΩ, ΠΑΩ, ΤΖΑΩ.

5. Δεν είναι δεκτός ο τύπος της υποτακτικής σε -ης, -η (δένης, παίζης, κλπ.), παρά μόνο όταν τα βοηθήματα το ορίζουν (λ.χ. στο ρήμα ζω, είναι δεκτά τα ΖΗΣ, ΖΗ, κλπ., βλ. σχόλιο Μπαμπινιώτη, σελ 715).

6. Οι μετοχές (εκτός από τις αποδεκτές στο σύστημα της Κοινής Νεοελληνικής σε -οντας και -ώντας, -μενος και -μένος) είναι αποδεκτές στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς, εφόσον εμφανίζεται τουλάχιστον τύπος από ένα γένος τους έστω και σε ένα αποδεκτό βοήθημα. Έτσι, μπορεί κανείς να βρει τη μετοχή «τρέχων, -ουσα, -ον», όχι όμως το «λύων, -ουσα, -ον». Το ίδιο ισχύει και για τις μετοχές του παθητικού ενεστώτα (λεγόμενος, εργαζόμενος, κλπ.) και τις αρχαιοπρεπείς (εκκληφθείς, -είσα, έν). Διευκρινίζεται ότι το πρόθεμα ΞΑΝΑ- μπορεί να μπει και σε μετοχές, αρκεί όμως αυτές να έχουν μία από τις 4 αποδεκτές καταλήξεις της δημοτικής (-οντας, -ώντας, -μενος, -μένος).

7. Είναι δεκτοί οι τύποι του α' πληθ. προσώπου και της υποτακτικής αορίστου σε –ομε, όπως φυσικά και σε –ομαι. (πχ. έχομε -έχουμε, παίζομε-παίζουμε, παίζομε-παίζομαι)

8. Είναι δεκτή η δύσχρηστη προστακτική του παθητικού ενεστώτα (β'ενικό) σε –ου, όλων ανεξαιρέτως των ρημάτων με α' πρόσωπο σε –ομαι. (ΔΡΟΣΙΖΟΜΑΙ – ΔΡΟΣΙΖΟΥ, ΔΙΑΛΥΟΜΑΙ – ΔΙΑΛΥΟΥ).

9. Τα λιγοστά ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό).

10: Είναι αποδεκτοί οι τύποι με το τελικό «-α» στο α' και στο β' πρόσωπο του παρατατικού της παθητικής φωνής (ΔΕΟΜΟΥΝΑ, ΔΕΟΣΟΥΝΑ, ΕΠΟΜΟΥΝΑ, ΕΠΟΣΟΥΝΑ, ΗΜΟΥΝΑ, ΗΣΟΥΝΑ, ΘΕΟΜΟΥΝΑ, ΘΕΟΣΟΥΝΑ, ΛΥΟΜΟΥΝΑ, ΛΥΟΣΟΥΝΑ, ΞΕΟΜΟΥΝΑ, ΞΕΟΣΟΥΝΑ, ΦΥΟΜΟΥΝΑ, ΦΥΟΣΟΥΝΑ κλπ.)

11. Όλα τα συνηρημένα αρχαιοπρεπή ρήματα της γ' τάξης σε –ώ κλίνονται σύμφωνα με τα κλιτικά παραδείγματα της Γραμματικής Τριανταφυλλίδη και της Γραμματικής Μπαμπινιώτη. Π.χ. ενεστώτας ΠΛΗΡΩ, ΠΛΗΡΟΙΣ, ΠΛΗΡΟΙ, ΠΛΗΡΟΥΜΕ, ΠΛΗΡΟΙΤΕ & ΠΛΗΡΟΥΤΕ, ΠΛΗΡΟΥΝ(Ε), παρατατικός ΠΛΗΡΟΥΣΑ, ΠΛΗΡΟΥΣΕΣ, ΠΛΗΡΟΥΣΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΜΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΤΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΝ(Ε), μετοχή ΠΛΗΡΩΝΤΑΣ.

Ε. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Οι λέξεις που σημειώνονται ως «λόγιες» κλίνονται κανονικά. Οι λέξεις – όχι της δημοτικής - που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, δεν κλίνονται. Δεκτοί είναι μόνον οι κλιτικοί τύποι που γράφονται στο λήμμα και στα παραδείγματα., π.χ. από τη φράση «ΕΑΛΩ Η ΠΟΛΙΣ» είναι δεκτός ο τύπος ΕΑΛΩ, κανείς όμως άλλος τύπος του αρχαίου ρήματος «αλίσκομαι» - από τη φράση «ΩΔΙΝΕΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ

ΕΤΕΚΕ ΜΥΝ» είναι δεκτοί οι τύποι ΩΔΙΝΩ και ΩΔΙΝΕΝ, κανείς όμως άλλος τύπος του ρήματος. Τα υπόλοιπα αρχαιοπρεπή ρήματα, που απαντώνται ως λήμματα στα λεξικά, κλίνονται με τους κανόνες της δημοτικής (π.χ. από το ρήμα ΝΗΦΩ, στο οποίο δίδεται μόνον ο αόριστος ΕΝΗΨΑ, προκύπτουν η προστακτική ενεστώτα ΝΗΦΕ, ο παρατατικός ΕΝΗΦΑ, η υποτακτική αορίστου / στιγμιαίος μέλλοντας ΝΗΨΩ, η προστακτική αορίστου ΝΗΨΕ και η μετοχή ΝΗΦΟΝΤΑΣ), εκτός αν τα λεξικά ορίζουν διαφορετικά (παράδειγμα πρώτο στο ρήμα «ΤΙΚΤΩ» δίδεται ο αρχαιοκλίτος αόριστος «ΕΤΕΚΟΝ», συνεπώς ο μεν αόριστος είναι αρχαιοκλίτος, οι δε υπόλοιποι χρόνοι και εγκλίσεις ακολουθούν τη νεοελληνική γραμματική, δηλαδή παρατατικός ΕΤΙΚΤΑ, μετοχή ΤΙΚΤΟΝΤΑΣ κλπ. – παράδειγμα δεύτερο στο ρήμα ΣΥΝΤΕΜΝΩ δίδεται τριπλός αόριστος, οι νεοελληνικοί τύποι ΣΥΝΕΤΜΗΣΑ και ΣΥΝΤΜΗΣΑ, καθώς και ο αρχαιοκλίτος ΣΥΝΕΤΑΜΟΝ, συνεπώς παρατατικός ΣΥΝΕΤΕΜΝΑ και ΣΥΝΤΕΜΝΑ, προστακτική ενεστώτα ΣΥΝΤΕΜΝΕ, μετοχή ενεστώτα ΣΥΝΤΕΜΝΟΝΤΑΣ κλπ.)

Όσον αφορά τις λέξεις της δημοτικής που απαντώνται μόνο σε συγκεκριμένες φράσεις, τα μεν ουσιαστικά και επίθετα κλίνονται κανονικά, τα δε ρήματα μόνο στον χρόνο που δίδεται και σε όλες τις εγκλίσεις του χρόνου αυτού.

2. Είναι αποδεκτοί οι αρχαίοι τύποι που έχουν επιβιώσει σε εκφράσεις, οι οποίες εμπεριέχονται στα αποδεκτά λεξικά. Ο έφορος θα πρέπει να συμβουλευεται και το βοήθημα «Κρυμμένες Λέξεις». Ο παίκτης διατηρεί το δικαίωμά του να παραπέμψει τον έφορο σε συγκεκριμένο σημείο των λεξικών σε περίπτωση που η αμφισβητούμενη λέξη δεν βρίσκεται στο εν λόγω αρχείο.

3. Όταν υπάρχει διαφωνία των βοηθημάτων ως προς την εγκυρότητα μιας λέξης, λαμβάνονται υπόψη οι μορφολογικές παρατηρήσεις που καταγράφονται στα αποδεκτά λεξικά. Η μη ύπαρξη μορφολογικών παρατηρήσεων δεν αποτελεί επαρκές στοιχείο για την αποδοχή μιας λέξης (π.χ. για τη λέξη ΒΑΝΙΛΙΑ όλα τα λεξικά, εκτός από το Χρηστικό Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών, έχουν μορφολογική παρατήρηση για τον μη σχηματισμό της γενικής πληθυντικού. Η μη αναφορά για την απουσία της γενικής μόνο στο Χρηστικό Λεξικό, ενώ αναφέρεται στα υπόλοιπα λεξικά, δεν δικαιολογεί τον σχηματισμό της, εφόσον στον πρόλογο του συγκεκριμένου λεξικού αναφέρεται ρητά: «Η γενική ενικού, και ιδίως του πληθυντικού, είναι ανύπαρκτη σε πολλά ουσιαστικά»).

4. Όταν μια λέξη έχει διπλή ορθογραφία (λ.χ. αυγό και αβγό), αυτή η διπλή ορθογραφία γίνεται δεκτή και σε όλους τους τύπους που παράγονται από τη λέξη αυτή, ακόμη κι αν δεν υπάρχουν ως αυτούσια λήμματα και με τις δύο γραφές (αυγίλα και αβγίλα, αυγούλι και αβγούλι). Διευκρινίζεται ότι η διπλή ορθογραφία αφορά λέξεις με διπλή γραφή και ομόσημες, λ.χ. αητός και αϊτός, όχι όμως αετός.

5. Τα υποκοριστικά σε –άκι δεν έχουν γενική πτώση. Αυτά σε –άκος έχουν κλητική ενικού σε –ο και δεν έχουν πληθυντικό (υπνάκος). Τα μεγεθυντικά σε –άρα(ς), –ακας, –αρος (ματάρα, ψάρακας, κλπ) και τα υποκοριστικά σε –ούλα, –ίτσα, –άκα, (ζωούλα, κλπ.) δεν έχουν γενική πληθυντικού.

6. Είναι δεκτές οι λέξεις των πινάκων των λεξικών με νομίσματα, ονομασίες βαθμών, ανέμων, κλπ.

1/9/2025